

**Жиглей І.В., д.е.н., професор,
професор кафедри обліку і аудиту
Коцюбинська Є.Б., к.е.н., доцент,
доцент кафедри фінансів та кредиту
Державний університет «Житомирська політехніка»**

ІНТЕГРОВАНА ЗВІТНІСТЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗНИЖЕННЯ РІВНЯ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

Сучасні вчені фактично сходяться в трактуванні невизначеності стосовно економіки: невизначеність трактується як стан, пов'язаний із відсутністю, неповнотою, недостатністю і асиметрією інформації про об'єкт, процес, явище, відносно якого приймається рішення, а також з обмеженими здібностями людини в зборі та переробці інформації, з постійною мінливістю цієї інформації.

Умовами невизначеності вважається ситуація, коли результати прийнятих рішень невідомі. Невизначеність поділяється на стохастичну (є інформація про розподіл ймовірності на множині результатів), поведінкову (є інформація про вплив на результати поведінки учасників), природну (є інформація тільки про можливі результати і відсутня про зв'язок між рішеннями і результатами) і апіорну (немає інформації і про можливі результати).

Отже, в стані невизначеності проблематично прогнозувати майбутнє на тривалий термін, а значить, фактично нереально здійснювати ефективне стратегічне довгострокове планування і приймати рішення на підставі діагностики економічного потенціалу господарюючого суб'єкта.

Невизначеність небезпечна, оскільки призводить до ослаблення економічної активності, яка, в свою чергу, підвищує рівень невизначеності. У стані невизначеності бізнес, як правило, йде на мінімізацію інвестицій, урізання кількості робочих місць і на відмову від створення нових, по суті, найчастіше іммобілізує грошові кошти, намагаючись накопичувати їх на рахунках. Так, основними факторами, що стримують ділову активність українських суб'єктів господарювання, слід визнати: сукупність ризиків і загроз; невизначеність економічної і політичної ситуації; недостатня кількість грошових ресурсів; низький попит на продукцію підприємств як усередині держави, так і на зовнішніх ринках; висока конкуренція з боку іноземних підприємств; зношеність основного устаткування; недостатність коштів на модернізацію та інновації; залежність від умов постачальників позикових коштів.

Особливої актуальності в епоху інформаційних технологій набуває інформаційний фактор, який може певною мірою зменшити ступінь невизначеності. Обмеженість пізнання світу компенсується широкими можливостями отримання та переробки інформації для прийняття рішень, наявністю передових обчислювальних технологій, безліччю періодичних видань, розвиненою мережею телекомунікацій. Все це дозволяє таким чином організувати обліковий процес, щоб одержати оперативну, повну, достовірну інформацію з метою формування різних форм звітності. В той же час, слід констатувати достатньо низький рівень прозорості звітності українських підприємств. Проте використання у світовій практиці безлічі показників для оцінки користувачами звітності економічних вигід серйозно ускладнює процедури відбору максимально інформативних ключових індикаторів, які б задовольняли специфічні інтереси користувачів звітності вітчизняних підприємств.

Розвиток інформаційно-комп'ютерних технологій, поява електронних ринків і можливість використання джерел фінансової інформації, які працюють в режимі реального часу, призвели до різкого збільшення потоку інформації і появи ще більших складнощів в її відборі для прийняття рішень.

Сьогодні інформаційний взаємозв'язок між суб'єктами економіки стає винятково важливим в умовах ескалації політичної і соціальної напруженості та збільшення інформаційного шуму. Саме чіткість і ясність обліково-інформаційних повідомлень стає об'єктивним фактором прогнозованості подальших дій і наслідків прийняття ділових рішень.

В умовах невизначеності економіки моделювання облікової підсистеми повинно включати: 1) розробку теоретичних аспектів герменевтики обліку в частині апперцепції та інтерпретації облікової інформації користувачами; 2) розробку методики оцінки якості облікової інформації як суб'єктивного ресурсу інформаційної економіки в умовах невизначеності; 3) виявлення перешкод дослідженням теоретичних аспектів системи інформаційного забезпечення управління та визначення шляхів їх усунення; 4) розробку методик виявлення та знищення комунікативних бар'єрів при функціонуванні системи бухгалтерського обліку як основного джерела інформаційного забезпечення управління, оскільки на сучасному етапі однією з істотних проблем є значна втрата часу (непродуктивного характеру) в ході комунікаційного взаємодії; 5) вдосконалення методики оцінки якості обліково-аналітичної інформації внутрішньої бухгалтерської управлінської звітності; 6) розмежування і аналіз семантичного та прагматичного вимірювань різних форм звітності як джерела забезпечення управління якісною інформацією в умовах невизначеності економіки.

Зокрема, показники фінансової звітності не задовольняють запитів всіх заінтересованих осіб, не надають комплексної інформації про діяльність та перспективи розвитку суб'єктів господарювання, і, в відповідно, рішення заінтересовані особи приймають в умовах значної невизначеності.

Інтегрована звітність, яка активно пропагується протягом останніх 6 років, здатна знизити рівень невизначеності в прийнятті рішень заінтересованими особами, оскільки повинна розкривати інформацію про діяльність компаній в розрізі 6 видів капіталу: фінансового, виробничого, інтелектуального, людського, природного і соціально-репутаційного. Проте, основною проблемою, яка стоїть на шляху до формування інтегрованої звітності, яка б відповідала одноіменному міжнародному стандарту, є відсутність єдиного підходу до оцінки окремих видів капіталу, у зв'язку з чим досі більшість звітів нагадують компіляцію фінансової та нефінансової звітності, а дані щодо оцінки різних видів капіталу носять або описовий характер, або ж визначаються у певній грошовій сумі, але за різними методиками, що робить таку звітність непорівнянною. Відповідно, аналіз такої звітності, метою якого є визначення рівня невизначеності для прийняття рішення, залежить переважно від кваліфікації та компетентності суб'єкта оцінки.